

MILYEN JOGSZABÁLYOKON ALAPUL AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG ELJÁRÁSA?

Az antidiszkrimináció általános jellegű kerettörvénye az egyenlő bánásmódról és az egyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv. (esélyegyenlőségi tv.)

Az esélyegyenlőségi törvény egyebek mellett rendelkezik:

- arról, hogy kikre vonatkozik az egyenlő bánásmód kötelezettsége;
- az Egyenlő Bánásmód Hatóságról, a Hatóság hatásköréről;
- kik és milyen esetekben kérhetik a Hatóság segítségét,
- tipikusan mely magatartások sértik az egyenlő bánásmód követelményét;
- a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmáról.

Az egyenlő bánásmód követelményét egyes szaktörvények is előírják, így például a Munka Törvénykönyve 5.§.

A Hatóság előtti eljárás részletes szabályait a 362/2004. (XII.26.) Kormányrendelet tartalmazza.

KI FORDULHAT A HATÓSÁGHOZ?

A Hatósághoz bárki fordulhat (terjeszthet elő kérelmet), akivel szemben az egyenlő bánásmód követelményét megsértették (sérelmet szenvedett fél – ezt a megjelölést használja a jogszabály).

Az esélyegyenlőségi törvény – egyebek mellett – a következő tulajdonságokkal összefüggő sérelmek esetén írja elő a Hatóság eljárását:

A sérelmet szenvedő fél

- neme;
- fogyatékosága;
- egészségi állapota;
- anyasága, terhessége;
- szexuális irányultsága;
- nemi identitása;
- életkora.

MIKOR LEHET A HATÓSÁGHOZ FORDULNI?

Az esélyegyenlőségi törvény tételesen felsorolja és meg is határozza azokat a magatartásokat, amelyek kimerítik az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét.

A Hatósághoz tehát a következő esetekben lehet fordulni: közvetlen hátrányos megkülönböztetés, közvetett hátrányos megkülönböztetés, zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás.

- Közvetlen hátrányos megkülönböztetés: ha valakit, vagy valamely csoportot az esélyegyenlőségi törvényben felsorolt tulajdonságai miatt - más, velük összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenek és tárgyilagos mérlegelés szerint ennek nincs ésszerű indoka.
- Közvetett hátrányos megkülönböztetés: ha valamely intézkedés látszólag semleges, tehát megfelel az egyenlő bánásmód követelményének, de a felsorolt tulajdonságokkal rendelkező személyt vagy csoportot lényegesen nagyobb arányban hoz hátrányos helyzetbe, mint más velük összehasonlítható helyzetben lévőket.
- Zaklatás: a törvényben felsorolt tulajdonságokkal összefüggő, emberi méltóságot sértő magatartás, melynek az a célja, vagy a hatása, hogy valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezet alakuljon ki.
- Jogellenes elkülönítés: a törvényben felsorolt tulajdonságokkal rendelkező személyek másoktól történő elkülönítése, ésszerű indok nélkül.
- Megtorlás: az egyenlő bánásmód megsértése miatt fellépő, eljárást indító vagy abban közreműködő személynek jogsérelem okozása, vagy ezzel való fenyegetés.

KIVEL SZEMBEN LEHET KEZDEMÉNYEZNI A HATÓSÁG ELJÁRÁSÁT?

Az esélyegyenlőségi törvény az alábbi szervezetek, személyek jogsértése esetén teszi lehetővé a Hatóság előtti eljárást:

- állam, önkormányzatok;
- hatóságok, költségvetési szervek;
- fegyveres szervek;
- közszolgáltatók;

- szociális, oktatási, gyermekvédelmi, egészségügyi, közművelődési és közgyűjteményi intézmények, szolgáltatók;
- közalapítványok, köztestületek;
- egészség- és nyugdíjbiztosítók;
- pártok;

Az alábbi szervezetekkel szemben akkor lehetséges az eljárás, ha a jogsértésre a velük létesített munkaviszony, fogyasztói jogviszony, ill. állami támogatás felhasználásával összefüggő jogviszony kapcsán kerül sor:

- nyilvános ügyfél- ill. üzleti forgalmat bonyolító kereskedők, szolgáltatók, közvetlen ajánlattevők;
- munkáltatók;
- állami támogatásban részesülő gazdálkodó szervezetek.

A törvény hatálya nem terjed ki a családjogi, hozzátartozók közötti viszonyokra, egyházak és egyesületek belső életére.

HOGYAN VISZONYUL A HATÓSÁG ELŐTTI ELJÁRÁS MÁS ELJÁRÁSOKHOZ?

A Hatóság előtti kezdeményezett eljárás nem zárja el a sérelmet szenvedett felett attól, hogy például személyiségi jogi, vagy munkaügyi pert indítson, vagy – ha a jogsértés bűncselekményt is megvalósít – büntetőfeljelentést tegyen.

A Hatóság maga is, továbbá az ügyész, ill. jogvédő szervezetek is jogosultak úgynevezett közérdekű igényérvényesítés címén pert indítani.

Az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértésének megállapítására más jogszabályok további hatóságokat – így például a munkaügyi felügyelőségeket – is felhatalmaznak. A sérelmet szenvedett fél választása szerint fordulhat a Hatósághoz, vagy a másik közigazgatási szervhez, de ugyanazon ügyben kizárólag egy közigazgatási szerv járhat el.

HOGYAN ZAJLIK AZ ELJÁRÁS?

A sérelmet szenvedett félnek a kérelemben elő kell adnia: (i) milyen hátrány érte; (ii) milyen jogviszonyban; (iii) mely tulajdonságával összefüggésben és (iv) milyen magatartás okozta a hátrányt.

Az elintézési határidő 75 nap – ha gyermek szenved sérelmet, vagy ombudsman, ügyész él indítvánnyal, úgy 45 nap.

A képviseletet jogvédő szervezet is vállalhatja.

A másik felet terheli annak bizonyítása, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, vagy az adott jogviszony tekintetében azt nem volt köteles megtartani.

A Hatóság az eljárási cselekményeket a lakóhely (székhely) szerinti önkormányzat polgármesteri hivatalában foganatosítja, kivéve ha az adott önkormányzat is érintett az ügyben.

A Hatóság tárgyalást is tarthat, de a sérelmet szenvedett fél kérheti

- a tárgyalás mellőzését;
- a nyilvánosság kizárását személyiségi jogai védelmében;
- hogy őt (vagy a más bejelentőt) az eljárás alá vont személy távollétében hallgassák meg.

A tárgyaláson jogában áll

- álláspontját ismertetni;
- az iratokba betekinteni;
- bizonyítási indítványt tenni;
- a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetést követően utolsó előadást tenni.

A Hatóság teszteléses eljárással is felderítheti a diszkriminációt.

MILYEN HATÁROZATOT HOZHAT JOGSÉRTÉS ESETÉN A HATÓSÁG?

- Elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését;
- megtilthatja a jogsértő magatartás további folytatását;
- a jogsértést megállapító határozatát nyilvánosságra hozhatja;
- 50.000.-Ft-tól 6.000.000.-Ft-ig terjedő összegű bírságot szabhat ki;
- külön törvények további jogkövetkezményeket is előírhatnak.

MILYEN JOGORVOSLATI LEHETŐSÉG VAN A HATÓSÁG HATÁROZATÁVAL SZEMBEN?

A Hatóság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

Ugyanakkor a Hatóság határozatának bírósági felülvizsgálatát – 30 napon belül – a Fővárosi Bíróságnál lehet kérni.

MIKOR ÉRDEMES A HATÓSÁGHOZ FORDULNI?

Természetesen akkor, ha Önnel szemben a törvényben felsorolt esetekben és módon, valamely tulajdonsága miatt megsértették az egyenlő bánásmód követelményét.

A Hatósághoz benyújtott kérelem nem zárja el Önt a perindítástól!

Különösen akkor érdemes azonban az ágazati hatóságok helyett a Hatóságnál kezdeményeznie az eljárást, ha

- közvetett (rejtett) diszkrimináció történt, vagy
- az Ön számára fontosak a Hatóság előtti eljárásra speciálisan vonatkozó, a sérelmet szenvedő felet védő szabályok, vagy
- a sérelem a jogviszony létesítésének megtagadásában, megakadályozásában áll.

Tudja-e Ön, hogy

miként segíthet nőknek az Egyenlő Bánásmód Hatóság?

női egyenjogúság

Egyenlő Bánásmód Hatóság

Habeas Corpus Munkacsoport

www.stop-ferfioszak.hu

www.habeascorpus.hu



Készült az Európai Unió Daphne Programja, Budapest Főváros Önkormányzata, a Nemzeti Civil Alapprogram, és az Open Society Institute Budapest Foundation támogatásával

© Habeas Corpus Munkacsoport 2005.

1364 Budapest Pf.31.

info@habeascorpus.hu

<http://www.habeascorpus.hu>

<http://www.stop-ferfioszak.hu>

A kiadvány tartalmáért teljes egészében a Habeas Corpus Munkacsoport felel, azért és az annak felhasználásából származó következményekért az Európai Bizottság nem felelős.